

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A PÓTMAGÁNVÁD A MAGYAR BÜNTETŐ ELJÁRÁSJOGBAN ÉS A
GYAKORLATBAN**

dr. Fázsi László

Témavezető: Dr. habil. Kardos Sándor PhD, egyetemi docens

DEBRECENI EGYETEM
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Debrecen, 2011.

A TÉZISEK ELÉ

Értekezésem tulajdonképpeni témája a hányatott sorsú pótmagánvád intézménye, amely szerintem az ismételt bevezetése óta még nem találta meg a helyét büntető eljárásjogunk rendszerében – noha azóta az ítélkezési gyakorlat is igazolta létjogosultságát –, amit a jogelmélet, valamint a jogalkotás és jogalkalmazás közös adósságának tartok. Ezért olyan feldolgozási módszert kellett választanom, amely alkalmas lehet ennek a megvilágítására, az emiatti tematikai átfedések kockázatának vállalása árán is. Alapvetően ez a rövid magyarázata annak, hogy talán nem egészen szokványosra sikerült a dolgozatom. Ehhez persze hozzájárulhatott az is, hogy huszonöt évi ítélkezés után meglehetősen nehéz lett volna elszakadnom a gyakorló bíró nézőpontjától, amivel ebből következően meg sem próbálkoztam. Azzal viszont igen, hogy a jogintézmény olyan keresztmetszetét vázoljam fel, amely a jogi kultúra jelentőségének alábecsülésében gyökerező szemléleti problémákra is felhívhatja a figyelmet. Ennek eredményeként született meg „A pótmagánvád a magyar büntető eljárásjogban és a gyakorlatban” című dolgozatom, amelyről megítélésem szerint dióhéjban a következőket érdemes tudni.

I. AZ ÉRTEKEZÉS TEMATIKÁJA

Értekezésemben a következő főbb témaköröket érintem:

1. Történeti visszatekintés
 - 1.1. A vád fogalma, funkciója és formái
 - 1.2. A magánvádtól a közvádig
 - 1.3. A magánvád fogalma és formái
2. A Bünvádi perrendtartás pótmagánvadra vonatkozó szabályai
 - 2.1. A bünvádi eljárás szerkezete és szervezete
 - 2.2. A közvádlói szervezet és az ügyész szerepe
 - 2.3. A pótmagánvád bevezetésének indokai
 - 2.4. A pótmagánvád részletes szabályai
3. Az eltörléstől az ismételt bevezetésig
 - 3.1. A pótmagánvád az egypártrendszer idején
 - 3.2. A pótmagánvád ismételt bevezetésének előzményei

4. A pótmagánvadat is érintő problematikus kérdések
 - 4.1. A vádelv jelentősége mai büntető eljárásjogunkban
 - 4.2. A legalitás és az oportunitás kérdései
 - 4.3. A sértett fogalmának dilemmái
5. A büntető eljárási törvény pótmagánvadra vonatkozó szabályai
 - 5.1. A szabályozás struktúrája
 - 5.2. A pótmagánvád szabályozásának módosításai és hatályos szövege
 - 5.3. A tételes rendelkezések elemzése
6. A pótmagánvád a bírói gyakorlatban
 - 6.1. A pótmagánvád szabályainak értelmezése a bírói gyakorlatban
 - 6.2. Egy országos vizsgálat tapasztalatai
 - 6.3. Eljárásjogi kérdések a kollégiumvezetői vélemények tükrében
7. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helyzetkép
 - 7.1. A megyei vizsgálat keretei és indítékai
 - 7.2. A pótmagánvadás ügyek jellemzői
 - 7.3. A pótmagánvadás eljárások jellemzői
 - 7.4. A joggyakorlat problémái
8. A pótmagánvád jövője
 - 8.1. A módosításra vonatkozó javaslatok elé
 - 8.2. A Be. módosítására vonatkozó javaslatok
 - 8.3. A javasolt változtatások magyarázata
9. Kitekintés Európába
 - 9.1. Az összehasonlítás szükségességének indokai
 - 9.2. Az összehasonlítás szempontjai
 - 9.3. Konkrét megoldások

II. AZ ÉRTEKEZÉS METODIKÁJA

Az értekezés tematikájának vázlatából láthatóan kutatási témám feldolgozása során, a bevezetőben jelzett okok miatt, a jogalkotás és a jogalkalmazás, illetőleg a jogelmélet és a joggyakorlat viszonylagos autonómiájának hangsúlyozása mellett a jog érvényesülésének mechanizmusán keresztül igyekeztem e tényezők egymásra utaltságának jelentőségére is rávilágítani, mivel egy ország jogi kultúrájának színvonalát meggyőződésem szerint ezek kölcsönhatása határozza meg. Ehhez képest

azt tapasztalhatjuk, hogy a jogalkotás figyelmen kívül hagyja a jogalkalmazók igényeit, miközben a joggyakorlatot alakító kollégáim pedig meglehetősen érdektelennek mutatkoznak az elméleti kérdések, illetve a jogtudomány eredményei iránt. Ennek szerintem szükségszerű következménye egyrészt a néhol az alkalmazhatatlanságig átgondolatlan jogszabályok megalkotása, másrészt esetenként az olyan színvonalú ítéletek megszületése, amelyek sajnos nem csak az „alkotóikat”, hanem a magyar igazságszolgáltatást is minősítik. Mindennek egyik tipikus megnyilvánulása a pótmagánvád intézményének jogalkotási és jogalkalmazási „odisszeája”.

Ennek bemutatásához talán elég lett volna az 1896. évi XXXIII. törvénycikkkel elfogadott [első magyar] Bünvádi perrendtartás [Bp.] szabályozásáig visszatekinteni, ami azonban nem tette volna lehetővé a magánvád jelentőségének bemutatását. Ezért viszonylag bő terjedelemben foglalkozom a magánvád általános kérdéseivel. Ezt követi a Bp. szabályozásának, majd a jogintézmény „sorsának” bemutatása, a megszüntetéstől az ismételt bevezetésig. Ennek bemutatását a hatályos szabályozás elemzésének kellene követnie – ha ennek kapcsán nem merülnének fel olyan kérdések, amelyek megválaszolása a pótmagánvádról alkotott képünk kialakítását is jelentősen meghatározhatja. Ezek a vádelv, valamint a legalitás és az oportunitás, továbbá a sértett fogalmának kérdései. Ezért ezek áttekintése után térek rá az 1998. évi XIX. törvény [Be.] hatályos szabályozásának kritikai jellegű dogmatikai elemzésére. Ezt a jogintézmény alkalmazásának gyakorlatát bemutató feldolgozás követi, amely három önállóan is kezelhető részből áll össze: 1/ a Legfelsőbb Bíróság testületi állásfoglalásainak, illetőleg hivatalos lapjában, a Bírósági Határozatokban közzétett – tehát a Szerkesztőbizottság szerint iránymutató jelentőségű – határozatok– ; 2/ a 2009-ben lefolytatott országos vizsgálat eredményeként keletkezett vizsgálati anyagok– ; 3/ az általam végzett Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vizsgálat megállapításainak elemzéséből. Ez után következik a pótmagánvád alternatív szabályozási modelljének szövegszerű részletességgel történő felvázolása, majd egy rövid európai kitekintéssel zárul az értekezés, amelynek során a büntető eljárásjog általános fejlődési tendenciájával való összefüggésben, illetőleg a pótmagánvádat szintén ismerő osztrák és liechtensteini szabályozással összehasonlítva igyekszem eloszlatnia a XIX. századi jogintézmény korszerűségével kapcsolatos kételyeket.

III. AZ ÉRTEKEZÉS SARKALATOS MEGÁLLAPÍTÁSAI

A/ Általánosságban

A történetiségében is figyelemre méltó jogintézmény hatályos szabályozásának technikája nem felel meg a korszerű jogalkotással szemben támasztható követelményeknek a joganyag rendszerezetlensége, az ebből is következő terjengőssége, illetve a jogalkotó által alkalmazott konkrét kodifikációs megoldások következetlensége miatt. Ennek eredménye az a paradox helyzet, hogy a Be. jelenleg tulajdonképpen kétféle általános eljárást szabályoz a pótmagánvádas eljárás különjáráskénti szabályozásának mellőzéséből fakadóan. Ebből következően a probléma kiküszöbölésének kézenfekvő megoldását a pótmagánvádló általi vádképviselő mellett folyó eljárás különjáráskénti szabályozása jelentheti.

B/ A tételes rendelkezések tükrében

a/ A sértett kérdése

A jogintézmény rendeltetésszerű alkalmazhatósága szempontjából alapvető jelentőségű kérdésnek tartom a sértett fogalmának a jelenleginél precízebb meghatározását, mivel a hatályos szabályozás a tágabb és a szűkebb értelmezését egyaránt lehetővé teszi. Ezért javaslom a következő meghatározás alkalmazását: Sértett az a természetes vagy jogi személy, akinek vagy amelynek a bűncselekmény az annak büntetendővé nyilvánításával védett jogát közvetlenül sértette vagy veszélyeztette.

b/ A jogutódlás kérdései

A különféle sértetti pozíciók jogutódlásra vonatkozó eltérő szabályozásából következő anomáliák kiküszöbölése érdekében olyan szabályozás bevezetését javaslom, amely szerint a pótmagánvádló helyébe természetes személy esetében annak halála esetén a hozzátartozója léphet.

c/ A pótmagánvádló jogi képvisellete

Indokolatlannak tartom, hogy a jogi szakvizsgával rendelkező pótmagánvádló esetében kivételes szabályt fogalmaz meg a jogalkotó, egy szűk szakmai réteget preferálva, az ebből következő eljárásjogi konzekvenciák levonása nélkül.

d/ A vádképviselő átvételének esetei

Kifogásolom, hogy a Be. 174. § (1) bekezdésének b/ pontjában megfogalmazott elutasítási ok: a bűncselekmény gyanújának hiánya esetén a jogalkotó nem biztosítja a bíróság előtti közvetlen jogérvényesítés megkísérlésének lehetőségét, holott aligha lehet kérdéses a gyanú meglétének vagy hiányának mérlegelhetősége, amelynek eredménye legalább annyira vitatható lehet, mint a bűncselekmény hiányának megállapítása.

Ezzel szemben a vádemelés részbeni mellőzése esetén a pótmagánvád megengedését indokolatlannak tartom, miután ilyen esetben a hatóság „tétlenkedése”, illetve az ügyészi döntés korrekciójának szükségessége fel sem merülhet, hiszen a szóban forgó ügyészi intézkedésre kizárólag jelentősebb súlyú bűncselekménnyel összefüggésben, ugyanazon terheltet érintően kerülhet sor, amiből következően a bíróság általi felelősségre vonás elkerülésének elősegítését semmiképpen nem szolgálhatja a vádemelés részbeni mellőzése.

Tévesnek tartom a Be. 53. § (1) bekezdés e/ pontjának törvénybe iktatását is, mivel ebben az esetben nem a közvád és a magánvád kollíziójáról van szó, hanem arról, hogy megváltozott az ügyész álláspontja a vád tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítését illetően, aminek a bűncselekmény üldözésének formájára is kihatása van, ami nem jelent törvényszerűen véleményeltérést a bíróság és az ügyész között. Ezért a hatályos szabályozásnál optimálisabb megoldást jelentene a Be. 28. § (7) bekezdés második mondatának a következők szerinti módosítása: „Az ügyész a vádat elejtheti, módosíthatja, vagy – ha megítélése szerint a bűncselekmény nem közvádra üldözendő – elállhat annak képviselététől.” Ilyen szabályozással kiküszöbölhető lenne egyrészt a sértett jogérvényesítési lehetőségének gátját jelentő vádelejtés nem kívánatos következménye, másrészt a pótmagánvád intézményének „megerősökölése” is, aminek

ráadásul értelme sincs olyan jogszabályi környezetben, amely nem biztosítja az alkalmazhatóságának törvényi feltételeit.

e/ A sértett értesítése

A hatályos szabályozás további következetlenségének tartom, hogy egyáltalán nem fordít figyelmet a jogintézmény parttalan alkalmazhatóságának megakadályozására. Ehhez pusztán azt a kérdést kellene eldönteni, hogy okvetlenül biztosítani kell-e a közvád korrektívumát jelentő pótmagánvád lehetőségét az olyan sértett számára, aki az őt ért sérelem ellenére a feljelentés lehetőségével sem élt. Szerintem: nem.

f/ A vádindítvány

A Be. 2. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott vádelvből következően a pótmagánvadás eljárás központi elemét is a vád jelenti, amelynek intézményesült formája ebben az esetben a pótmagánvádló vádindítványa. Ennek egyik sajátos tartalmi elemét jelenti azoknak az indokoknak a kifejtése, „amelyek alapján a pótmagánvádló a feljelentés elutasítása, a nyomozás megszüntetése vagy a vádemelés részbeni mellőzése ellenére a bírósági eljárás lefolytatását indítványozza”, ami megítélésem szerint inkább tekinthető a pótmagánvádlói fellépés miatti egyfajta retorzióknak, mint ésszerű követelmény támasztásának. A vádindítvány benyújtása ugyanis eleve azt juttatja kifejezésre, hogy a sértett nem ért egyet az ügyben hozott hatósági döntéssel és abba belenyugodni sem hajlandó. Ezen túl pedig nem is mindig határozható meg egzaktan az egyetértés hiányának oka.

g/ A vádindítvány elfogadásának és elutasításának kérdése

A pótmagánvadás eljárás sajátos szakaszát jelenti a benyújtott vádindítvány elfogadásának kérdésében való előzetes döntés meghozatala, aminek központi elemét jelenti az elutasítási okok rendszere. Ezen belül a Be. 231. § (2) bekezdésének d/ pontjában meghatározott elutasítási ok – nem törvényes vád – érdemel elsősorban külön figyelmet, mert ez a bíróság számára olyan vád érdemi vizsgálatát is lehetővé, sőt kötelezővé teszi, amelyet ilyenként még el sem fogadott. Ez ráadásul a vádemelésre

való jogosultság hiányának önálló elutasítási okként történő szabályozása [Be. 231. § (2) bekezdés c/ pontja] mellett szükségtelen megoldás is.

C/ A gyakorlatot illetően

a/ A Legfelsőbb Bíróság

A jogászok többsége számára a jogtörténeti előzményei ellenére is gyakorlatilag új jogintézményt jelentő pótmagánvád bevezetése a legnagyobb terhet kétségtelenül a Legfelsőbb Bíróság számára jelentette, hiszen biztosítania kellett az egységes alkalmazásának feltételeit. Legfőbb fórumunk igyekezett is megfelelni e feladatának, hiszen a pótmagánváddal kapcsolatban két büntető jogegységi határozatot hozott és a Büntető Kollégium többször nyilvánított véleményt. Ezek közül a szakmai körökben nagy vihart kavart 3/2004. BJE számú jogegységi határozatot az Alkotmánybíróság megsemmisítette, a jogintézménnyel legátfogóbban foglalkozó 90/2010. BKv. számú véleményt pedig több vonatkozásban vitathatónak tartom, aminek eredendő oka azonban megítélésem szerint a jogintézmény kaotikus szabályozásában keresendő. A Büntető Kollégium ugyanis szerintem kényszerűen olyan problémákat is felvállalt, amelyeknek a megoldása nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata lenne.

Ezek közé tartozik pl. a vádindítványt elutasító végzés „alaki jogerőre képes” határozattá minősítése, amelynek eredete a Be. 267. §-ának a 2006. évi LI. törvénnyel bevezetett módosítására: az (1) bekezdés j/ és k/ pontjainak beiktatására vezethető vissza. Ezzel állt elő az a probléma, hogy az eljárásnak a nem törvényes vád vagy a vádirat egyéb hiányosságai miatti megszüntetése menlevelet jelenthetett volna a bűnelkövető számára a későbbi büntetőjogi felelősségre vonás elkerüléséhez. Ezt a problémát a Legfelsőbb Bíróság az alaki és az anyagi jogerő fogalmának konstituálásával látta áthidalhatónak, noha megítélésem szerint a jogalkotónak kellene megoldania a vádirat elutasításának lehetővé tételével. Természetesen nem a jogerő eljárási- és anyagi jogi kihatása közötti különbségtételt tartom kifogásolhatónak, hiszen ez az ítélkezési gyakorlatban egyébként is megjelenik, hanem azt, hogy az említett álláspont tükrében a jogerő lehetséges hatásai összemosódni látszanak annak jelentőségével.

b/ Az alsóbb szintű bíróságok

A jogintézmény alkalmazásának egyéb problémáit sem lehet kizárólag a jogalkotás „nyakába varrni”. Pl. a bírói gyakorlatnak a vádindítvány elfogadása tárgyában történő határozathozatal mellőzéséhez való állhatatos ragaszkodását semmi esetre sem írhatjuk a jogalkotó terhére, miután világos parancsot fogalmaz meg a jogalkalmazó számára: „elfogadja” vagy „elutasítja” a vádemelési kezdeményezést, ami csupán ugyanazon kérdés ellentétes eredménnyel járó eldöntését jelenti. Ettől nyilván nem független probléma a vádindítvánnyal érintett személy processzuális helyzetének megítélésében mutatkozó bizonytalanság, aki ennek következtében nemegyszer vádlottként kerül megnevezésre már az ellene benyújtott vádindítvány elutasítása tárgyában hozott határozatban is, aminek az előfordulása a jogi nonszensz kategóriájába sorolhatónak tekinthető.

V. AZ ÉRTEKEZÉS JAVASLATAI

A továbbiakban a hatályos szabályozás ellentmondásainak kiküszöbölésére általam alkalmasnak tartott alternatív szabályozási modellt ismertetem a jogalkotó által alkalmazott kodifikációs technikát követve, kritikai észrevételeim konkretizálhatósága érdekében, miután ez kutatómunkám kézzelfogható eredményének tekinthető:

A sértett

51. § (1) A sértett az a természetes vagy jogi személy, akinek vagy amelynek a bűncselekmény az annak büntetendővé nyilvánítása által védett jogát közvetlenül sértette vagy veszélyeztette.

A pótmagánvádló

53. § (1) A pótmagánvádló az a sértett, aki vagy amely az e törvényben meghatározott esetekben a közvádló hatáskörébe tartozó bűncselekmény miatt az ügyész jogkörében eljárva képviseli a vádat.

(2) A sértett

a/ a feljelentésének elutasítása,

b/ a feljelentése alapján elrendelt nyomozás megszüntetése,

c/ a feljelentése alapján elrendelt nyomozás eredményeként emelt vád elejtése,

e/ a bíróság által magánvádas ügyben közvádra üldözendő bűncselekmény megállapíthatóságára tekintettel az ügyésznek megküldött iratoknak a vád képviselőjének átvétele nélküli visszaküldése

esetén léphet fel pótmagánvádlóként, ha ennek lehetőségét e törvény rendelkezései nem zárják ki.

(3) Állami szerv pótmagánvádlóként nem léphet fel.

(4) A pótmagánvádló helyébe, természetes személy esetében annak halála, jogi személy esetében annak megszűnése esetén, a hozzátartozója, illetőleg a jogutódja léphet a jogutódlás alapjául szolgáló esemény bekövetkezésétől számított harminc napon belül, amelynek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

A képviselők

56. § (4) A pótmagánvádló ügyvédi képviselője kötelező.

Jogorvoslat a nyomozás során

199. § (2) A feljelentés elutasításának a 174. § (1) bekezdésének e/ és f/ pontjaiban, valamint a 175. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott eseteiben, illetőleg a nyomozás megszüntetésének a 190. § (1) bekezdésének g/, h/ és j/ pontjaiban, valamint a 192. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott eseteiben a sértett pótmagánvádlóként nem léphet fel.

(3) A feljelentés elutasításának a 175. § (1) bekezdésének c/ pontjában, illetőleg a nyomozás megszüntetésének a 190. § (1) bekezdésének d/ pontjában meghatározott esetében a sértett pótmagánvádlóként nem léphet fel, ha a feljelentés elutasításának vagy a nyomozás megszüntetésének oka a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy gyermekkora vagy kóros elmeállapota.

(4) A feljelentés elutasításának a 174. § (1) bekezdésének d/ pontjában, illetőleg a nyomozás megszüntetésének a 190. § (1) bekezdésének d/ pontjában meghatározott esetében a sértett pótmagánvádlóként nem léphet fel, ha a feljelentés elutasításának vagy a nyomozás megszüntetésének oka a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy halála.

XXIV. FEJEZET

ELJÁRÁS PÓTMAGÁNVÁD ESETÉN

515/A. § Pótmagánvádló fellépésének megengedettsége esetén e törvény rendelkezéseit az ezen fejezetében foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A sértett tájékoztatása

515/B. § (1) Abban az esetben, ha az ügyész vagy a felettes ügyész a sértettnek a feljelentést elutasító vagy a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszát elutasította [199. § (1) bekezdésének b/ pontja] és ennek lehetőségét e törvény rendelkezései [199. § (2) – (4) bekezdések] nem zárják ki, a panaszt elutasító határozatában a feljelentést tett sértettet tájékoztatja arról, hogy hatvan napon belül a feljelentésének tárgyát képező bűncselekmény miatt, jogi képviselője útján az ügyben addig eljáró elsőfokú ügyészségnél vádindítvány benyújtásával pótmagánvádlóként léphet fel.

(2) A vád elejtése esetén a bíróság erről az ügyész nyilatkozatának, illetve az ezt tartalmazó jegyzőkönyv másolatának megküldésével tizenöt napon belül tájékoztatja az annak tárgyát képező bűncselekmény miatt feljelentést tett sértettet, azzal a felhívással, hogy tizenöt napon belül pótmagánvádlóként átveheti az ügyész által elejtett vád képviselét a bíróságnál jogi képviselője útján benyújtható nyilatkozatával.

(3) Abban az esetben, ha az ügyész a bíróság által közvadra üldözendő bűncselekmény megállapíthatósága miatt [501. § (1) bekezdésének a/ pontja] a részére megküldött iratokat a vád képviselétének átvétele nélkül visszaküldi, a bíróság a sértettet tájékoztatja arról, hogy harminc napon belül a bíróság által megállapíthatónak látszó bűncselekmény miatt, jogi képviselője útján, vádindítvány benyújtásával pótmagánvádlóként léphet fel.

(4) A sértett (1) – (3) bekezdés szerinti tájékoztatásának ki kell terjednie arra is, hogy személyes költségmentesség és pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése érdekében tizenöt napon belül az igazságügyi szolgálathoz fordulhat, ha jövedelmi és vagyoni viszonyaira tekintettel nem tud jogi képviseletéről gondoskodni.

(5) A (4) bekezdés szerinti kérelem előterjesztése esetén az (1) – (3) bekezdésekben meghatározott határidők az annak elbírálása tárgyában hozott határozat közlésétől kezdődnek, amiről a sértettet tájékoztatni kell.

Az iratok megismerése

515/C. § A pótmagánvád képviseletére jogosult sértett számára biztosítani kell az ellene elkövetett bűncselekményre vonatkozó iratok megismerésének lehetőségét, amire a pótmagánvádlókénti fellépés lehetőségéről történő tájékoztatásban fel kell hívni a figyelmét.

A vádindítvány

515/D. § (1) A pótmagánvádlóként fellépni kívánó sértettnek jogi képviselője útján vádindítványt kell benyújtani az erre vonatkozó tájékoztatásban megjelölt ügyészségnél vagy bíróságnál.

(2) Az igazságügyi szolgálathoz forduló sértettnek erről kell a bíróságot értesítenie az ilyen tárgyú kérelmének előterjesztésére számára biztosított [515/B. § (4) bekezdés] határidőn belül, amelynek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(3) A vádindítványnak a 217. § (3) bekezdésének a/ – c/, g/ és h/ pontjaiban foglaltakat kell tartalmaznia.

(4) A vádindítványt az ügyészség [515/B. § (1) bekezdés] az iratokkal együtt nyolc napon belül megküldi az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak.

(5) A vádképviselő át vételének bejelentése esetén a sértett nyilatkozatának [515/B. § (2) bekezdés] elfogadásától kezdődően az ügyész vádiratát az elejtett vádra vonatkozó részében vádindítványnak kell tekinteni.

(6) Az e fejezet szerinti eljárás során vádirat alatt a bíróság által elfogadott vádindítványt kell érteni.

A bíróság előzetes eljárása

515/E. § (1) A bíróság az érkezésétől számított harminc napon belül határoz a vádindítvány, illetőleg a vádképviselő át vételének bejelentését tartalmazó nyilatkozat elutasításáról vagy elfogadásáról.

(2) A bíróság a sértett pótmagánvádlókénti fellépését elutasítja, ha

a/ vádindítványát vagy nyilatkozatát az erre nyitva álló határidő [515/B. § (1) – (3) bekezdés] eltelte után nyújtotta be,

b/ nincs jogi képviselője, illetve a személyes költségmentesség és pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezése iránti kérelmét az igazságügyi szolgálat elutasította,

c/ nem jogosult a vád képviselőtére,

d/ olyan büntetőeljárás kezdeményezésére irányul, amelynek megindítását e törvény rendelkezései kizárják.

(3) A vádindítvány, illetőleg nyilatkozat elkésztett benyújtása esetén igazolásnak nincs helye, ha a sértett az erre nyitva álló határidőn belül [515/B. § (1) – (3) bekezdés] azért nem léphetett fel, mert ennek lehetőségéről a lakó vagy tartózkodási hely megváltozására vonatkozó bejelentési kötelezettségének elmulasztása miatt nem kapott tájékoztatást.

(4) A bíróság a (2) bekezdés szerinti elutasítási ok hiányában a sértett pótmagánvádlókénti fellépését elfogadja.

(5) A pótmagánvádló fellépésének elfogadásától a vádlott jogosult az iratok megismerésére, amiről a bíróság az ennek tárgyában hozott határozatában tájékoztatja.

A pótmagánvádló jogai

515/F. § (1) A pótmagánvádló a bírósági eljárásban – e törvény eltérő rendelkezésének hiányában – az ügyész jogkörében jár el.

(2) A pótmagánvádló a vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését nem indítványozhatja.

(3) A pótmagánvádló az elkülönítve, zártan kezelt iratokat fellépésének elfogadását követően sem ismerheti meg.

(4) A pótmagánvádlót vagy jogi képviselőjét az ügy iratairól kért másolat egyszeri kiadása során illetékfeljegyzési jog illeti meg.

A tárgyalás kitűzése

515/G. § (1) A bíróság a pótmagánvádlót a tárgyalás kitűzéséről azzal a figyelmeztetéssel értesíti, hogy ha a jogi képviselete az eljárás során megszűnik és erről haladéktalanul nem gondoskodik vagy jogi képviselője a tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg és távolmaradását alapos okkal előzetesen nem menti ki, mulasztását a vád elejtésének kell tekinteni és az eljárást meg kell szüntetni.

(2) A pótmagánvádlót tanúkénti kihallgatásának indítványozása esetén a tárgyalásra idézni kell [279. § (1) bekezdés].

A tárgyaláson részt vevő személyek

515/H. § (1) A tárgyaláson a pótmagánvádló jogi képviselőjének részvétele kötelező.

(2) A tárgyaláson védő részvétele kötelező.

A tárgyalás

515/I. § (1) A tárgyaláson a pótmagánvádló nevében a jogi képviselő jár el.

(2) A pótmagánvádló jogi képviselője tanúként nem hallgatható ki.

(3) A pótmagánvádló jogi képviselője rendzavaró magatartása esetén rendbírsággal sújtható [161. §], a tárgyalásról azonban nem utasítható vagy vezettethető ki. Abban az esetben, ha a jogi képviselő rendzavaró magatartása miatt a tárgyalás nem folytatható, azt a bíróság annak költségére elnapolja és felhívja a pótmagánvádlót, hogy az 515/G. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmény terhe mellett tizenöt napon belül gondoskodjon jogi képviseletének ellátásáról, amelynek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(4) A vád kiterjesztésének nincs helye.

(5) A vád elejtését nem kell indokolni.

A bűnügyi költség viselése

515/J. § (1) A bíróság bűnösségének megállapítása esetén az általuk igazolt mértékben kötelezi a vádlottat a pótmagánvádló készkiadásának, valamint a jogi képviselő készkiadásának és díjának megfizetésére a pótmagánvádló részére.

(2) A vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén a pótmagánvádló viseli a 74. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költségnek azt a részét, amely a fellépését követően az általa képviselt vád elbírálása kapcsán keletkezett, valamint az általuk igazolt mértékben a vádlott készkiadását, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett készkiadását és díját, amelyeket a vádlott részére kell megfizetni.

(3) Több pótmagánvádló együttes fellépése esetén a pótmagánvádlókat külön-külön kell kötelezni a bűnügyi költség viselésére, kivéve, ha az nem különíthető el, amely esetben egyetemleges kötelezésnek van helye.

Jogorvoslati nyilatkozat

515/K. § A pótmagánvádló kizárólag a vádlott terhére fellebbezhet.

A bíróság teendői

515/L. § (1) Fellebbezés esetén a bíróság közvetlenül terjeszti fel az iratokat a másodfokú bírósághoz.

(2) Jogerős ügydöntő határozatát a bíróság megküldi az ügyben korábban eljáró ügyésznek is.

A másodfokú bírósági eljárás

515/M. § (1) A másodfokú bíróság a nyilvános ülésre a pótmagánvádló jogi képviselőjét idézi, a pótmagánvádlót a nyilvános ülésről értesíti.

(2) A másodfokú bíróság a tárgyalásra a pótmagánvádló jogi képviselőjét idézi, a pótmagánvádlót a tárgyalásról értesíti.

(3) A másodfokú bíróság határozata ellen a pótmagánvádló kizárólag a vádlott terhére fellebbezhet.

(4) Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozat elleni fellebbezésének hiányában a pótmagánvádló a másodfokú bíróság ítélete ellen csak a vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése miatt fellebbezhet.

(5) Fellebbezés esetén a másodfokú bíróság közvetlenül terjeszti fel az iratokat a harmadfokú bírósághoz.

A harmadfokú bírósági eljárás

515/N. § A harmadfokú bíróság a nyilvános ülésre a pótmagánvádló jogi képviselőjét idézi, a pótmagánvádlót a nyilvános ülésről értesíti.

Perújítási eljárás

515/O. § A pótmagánvádló csak a vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén terjeszthet elő perújítási indítványt.

Felülvizsgálati indítvány

515/P. § A pótmagánvádló csak a vádlott terhére jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén.

Katonai büntetőeljárás

515/K. § Katonai bűncselekmény miatt a jogi személy sértett pótmagánvádlóként nem léphet fel.

Eljárás távollevő terhelttel szemben

515/S. § A pótmagánvádló az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben a bírósági eljárást nem indítványozhatja.

Lemondás a tárgyalásról

515/T. § A pótmagánvádló a tárgyalásról lemondás alapján történő eljárás lefolytatását nem indítványozhatja.

Eljárás mentességet élvező személyek ügyében

515/Z. § (1) A külön törvényben meghatározott közjogi tisztséget betöltő személyek ellen e tisztségük fennállása alatt a sértett nem léphet fel pótmagánvádlóként.

(2) Az (1) bekezdés szerinti tisztség megszűnése esetén a vádindítvány, illetőleg a vád képviselőének átvételére vonatkozó nyilatkozat benyújtásának határidejét [515/B. § (1)–(3) bekezdések] ennek napjától kell számítani.

V. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

A Be. módosítására vonatkozó javaslataim – mint ahogy az ezeket involváló kritikai észrevételeim is – természetesen vitathatók. Az viszont tény, hogy a 2009-ben végzett országos vizsgálat eredménye szerint 2007-2008. években legalább 51 olyan vádlott büntetőjogi felelősségét állapították meg a bíróságok, akik az ügyészi vádmonopólium töretlen érvényesülése esetén minden valószínűség szerint végérvényesen megmenekülhettek volna a felelősségre vonás elől. Erre Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 7 év alatt ugyanennyi esetben – vagyis átlagosan évente egy ügyben – került sor. Arra is van azonban példa, amikor az ügyész csak a

pótmagánvádlótól vette át a jelentős értékre, csoportosan, társtettesként elkövetett rablás büntette és az aljas célból, a sértett sanyargatásával, társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette miatt benyújtott vádindítvány alapján indult eljárásban a vád képviselőjét, amelynek eredményeként a bíróság jogerősen 8 évi fegyházbüntetésre ítélte azt a vádlottat, akivel szemben a megyei főügyészség – a Legfőbb Ügyészség által is megalapozottnak talált – határozatával az ugyanezen bűncselekmények miatt indult nyomozást a Be. 190. § (1) bekezdés c/ pontjának II. fordulata alapján megszüntette [Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság B. 1702/2003/89, Debreceni Ítéltábla Bf. I. 5/2005/6. számú határozatai]. Mindez elég meggyőzően igazolja a pótmagánvád intézményének XXI. századi létjogosultságát, aminek a garanciális jelentőségét szerintem csak a korszerűtlen szabályozás teheti kérdésessé.

VI. A JELÖLT LEGFONTOSABB PUBLIKÁCIÓINAK JEGYZÉKE

- 1/ A hitelezési csalás néhány kérdéséről. *Bírák Lapja 1994/2. sz. 130-133. o.*
- 2/ A kárpótlási jegyek felvásárlásával megvalósított csalással okozott kár megállapításáról. *Bírák Lapja 1996/3-4. sz. 216-218. o.*
- 3/ A szakértői vélemény bizonyító ereje. *Belügyi Szemle 1997/4. sz. 93-96. o.*
- 4/ A felismerésre bemutatás szabályainak jelentősége a nyomozás eredményének bírói értékelésekor. *Belügyi Szemle 1997/9. sz. 104-107. o.*
- 5/ A bíróság elé állítás egy kollégiumi vizsgálat tükrében. *Bírák Lapja 2001/2. sz. 33-38. o.*
- 6/ Az idegenrendészeti kényszerintézkedések bírósági hatáskörbe tartozó intézésének kérdései. *Bírák Lapja 2002/2. sz. 67-71. o.*
- 7/ Bírósági tájékoztatási rendszerünk fogyatékoságai egy konkrét ügy sajtóvisszhangjának tükrében. *Bírák Lapja 2005/1. sz. 97-106. o.*
- 8/ Az elővezetés végrehajtásának problémái bírói és rendőri szemszögből [társszerző] *Belügyi Szemle 2005/2. sz. 87-99. o.*
- 9/ Az uzsorásokkal szembeni büntetőjogi fellépés [társszerző] *Belügyi Szemle 2006/2. sz. 127-139. o.*
- 10/ Gyilkosa köztünk él. *Belügyi Szemle 2006/5. sz. 58-66. o.*
- 11/ Üres garancia – a tanú figyelmeztetésének gyakorlati kérdései. *Rendészeti Szemle 2008/2. sz. 47-59. o.*

- 12/ A mobiltelefon-híváslisták felhasználásának bizonyítási kérdései. *Rendészeti Szemle* 2008/10. sz. 116-126. o.
- 13/ Megjegyzések a számítógépes bűncselekmények hatályos szabályozásához [társszerző] *Rendészeti Szemle* 2009/5. sz. 3-11. o.
- 14/ Megjegyzések az indokolási kötelezettség megsértésének következményeit érintő törvénymódosításhoz. *Bűnügyi Szemle* 2009/2. sz. 75-81. o.
- 15/ Tárgyalás vádlott nélkül. *Bűnügyi Szemle* 2010/2. sz. 75-80. o.
- 16/ A tanúbizonyítás dilemmái egy gyilkosság tükrében. *Belügyi Szemle* 2010/5. sz. 49-56. o.
- 17/ A pótmagánvád a büntető perrendtartásainkban. *Belügyi Szemle*, 2011, megjelenés alatt.
- 18/ The right of the injured to represent prosecution instead of the public prosecutor in the Hungarian law of criminal procedure. *The juridical current journal, Romania, IX. évf. 45. szám*, 2011, megjelenés alatt.
- 19/ A pótmagánvád intézményének szabályozása – de lege lata és de lege ferenda. *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2011, megjelenés alatt.
- 20/ Ki lesz a bírójuk? *Belügyi Szemle*, 2011, megjelenés alatt.

University Doctoral (PhD) Dissertation Abstract

**SUBSTITUTE PRIVATE PROSECUTION IN HUNGARIAN CODE
OF CRIMINAL PROCEDURE AND IN PRARCTICE**

Dr. László Fázsi

Supervisor: Dr. habil. Sándor Kardos PhD, Associate Professor

University of Debrecen
Doctoral School of Legal Studies
Debrecen, 2011.

INTRODUCING THE THESES

The actual topic of my paper is the ill-fated institute of the substitute private prosecution, which in my opinion has still not found its place in the system of our Code of Criminal Procedure since it was put newly in force – although the practice of judgment already justified its validity –, and I consider this the common debt of law theory, legislation and the exercise of law. So I had to choose a method for processing which may shed some light on this, even taking the risk of the resulting thematic superimpositions. Basically this is the short explanation of why my paper is not an ordinary one. Surely, the fact that after twenty-five years of judicature it would have been hard to leave the standpoint of the practicing judge must be added to this, and consequently I did not even make an attempt at it. What I did attempt though was to present a cross-section of the institute that could attract attention to problems of approach rooted in the underestimation of the significance of the culture of law. The result of this was my paper entitled “Substitute private prosecution in Hungarian Code of Criminal Procedure and in practice,” about which it is worthwhile to know the following.

I. THE TOPICS OF THE PAPER

In my paper, I touch upon the following main topics:

1. Historical overview
 - 1.1. Definition, function and forms of prosecution
 - 1.2. From private prosecution to public prosecution
 - 1.3. Definition and forms of private prosecution
2. Rules of the code of criminal procedure relevant to substitute private prosecution
 - 2.1. The structure and organization of criminal procedure
 - 2.2. The organization of public prosecution and the role of the prosecutor
 - 2.3. The causes of introducing substitute private prosecution
 - 2.4. The detailed regulations of substitute private prosecution
3. From the abolishment to the new introduction
 - 3.1. Substitute private prosecution in the one-party system
 - 3.2. The premises of the new introduction of substitute private prosecution

4. Problematic questions regarding substitute private prosecution as well
 - 4.1. The significance of the principle of prosecution in today's law of criminal procedure
 - 4.2. Questions of legality and opportunity
 - 4.3. The problems with the definition of the injured
5. The regulations of the law of criminal procedure regarding substitute private prosecution
 - 5.1. Structure of regulation
 - 5.2. The modifications and text of the regulations of substitute private prosecution in force
 - 5.3. The analysis of the itemized regulations
6. Substitute private prosecution in judicial practice
 - 6.1. Interpreting the rules of substitute private prosecution in the judicial practice
 - 6.2. The experiences of a nationwide examination
 - 6.3. Questions of procedural rights in light of the opinions of heads of colleges
7. Situation report from Szabolcs-Szatmár-Bereg county
 - 7.1. Frame and causes of the county-level examination
 - 7.2. Characteristics of cases of substitute private prosecution
 - 7.3. Characteristics of procedures of substitute private prosecution
 - 7.4. Problems with exercising the law
8. The future of substitute private prosecution
 - 8.1. Introducing the suggestions about modification
 - 8.2. Suggestions about modifying the relevant Chapter
 - 8.3. Explanation of the suggested modifications
9. An outlook to Europe
 - 9.1. Justifying the necessity of comparison
 - 9.2. The aspects of comparison
 - 9.3. Concrete solutions

II. THE METHODICS OF THE PAPER

As it can be seen from the outline of the topics of the paper, during the procession of my field of research, resulting from the causes mentioned in the introduction, beside emphasizing the relative autonomy of legislation and exercise of rights, and also law theory and legal practice, I also tried to shed some light on the significance of the interdependence of these elements through the mechanism of the emergence of law, as I

seriously think that the legal culture of a country is defined by the interaction of these elements. By comparison we can see that legislation disregards the needs of those exercising the rights, while my colleagues who shape legal practice remain quite ignorant towards theoretical questions and results of legal science. In my opinion, necessary consequences of this are on the one hand the creating of laws that are ill-considered sometimes to the extent of inapplicability, and on the other hand the formulation of such low-quality decisions that qualify not only their “creators,” but unfortunately also the Hungarian jurisdiction. A characteristic exhibition of this is the “ordeal” during which the institute of substitute private prosecution had been formulated and is exercised to this day.

It probably would have been enough to look back at the regulations of the [first Hungarian] Code of Criminal Procedure [CCP.] accepted by Law XXXIII of 1896 to present this, but that would not have made it possible to introduce the significance of the private prosecution. That is why I deal with the general questions regarding private prosecution to a relatively great extent. This is followed by the introduction of the regulations of the CCP. and of the “fate” of this law institution, from its abolishment to its new induction. This should be followed by the analysis of the regulation in force – if it would not raise such questions, the answering of which could greatly influence our development of a picture about substitute private prosecution. These are the questions regarding principle of prosecution, legality and opportunity and furthermore, the notion of the injured. Thus, I present my dogmatic analysis of critical nature about the regulation of Law XIX of 1998 [Ch.] in force only after an overview of the above. This is followed by the elaboration introducing the practice of using this institute of law, which is made up by three individual parts: the analysis of 1/ the syndical stances and those provisions of the High Court of Justice that were published in its official paper, *Court Provisions* – thus, considered significant as a guideline by the Board of Editors – , 2/ the material which is the result of a nationwide examination conducted in 2009 and 3/ the results of the examination of Szabolcs-Szatmár-Bereg county conducted by me. What follows is the delineation of the alternative regulation model of the substitute private prosecution in textual detail, and the paper is closed with a short European outlook, during which I shall try to dispel all doubts regarding the timeliness of this 19th century institute of law in regard of the general tendencies of evolution of the criminal procedure and comparing it to the Austrian and Liechtenstein regulation which is also familiar with substitute private prosecution.

III. THE PIVOTAL STATEMENTS OF THE PAPER

A/ In general

The technique of the regulation of this institute – remarkable for also its history – does not match the requirements that are put up against modern legislation because the relevant legal material is not systematized, it is consequently too diffuse, and the concrete solutions of codification used by the legislator are inconsistent. The result of this is the paradox situation that the Ch. currently regulates two general procedures, resulting from the ignorance of the regulation of the procedure of substitute private prosecution as a special procedure. Consequently, the obvious solution for the problem could be the regulation of the procedure, which runs parallel with the representation of the prosecution by the substitute private prosecutor, as a special procedure.

B/ In light of the itemized regulations

a/ The problem of the injured

From the viewpoint of the proper applicability of the institute of law, having a definition of the injured more precise than the current one is to my way of thinking a question of fundamental importance, as the current regulation in force makes it possible to interpret it in a narrower and wider sense as well. So I propose the use of the following definition: We may call a natural or legal person “injured,” whose right that had been protected from any crime under the burden of culpability was violated or endangered by such a crime.

b/ The problems of succession of title

For the sake of eliminating all anomalies resulting from the difference between the regulations of succession of title regarding different positions of the injured, I propose the introduction of such a regulation, which states that in case a deceased natural person had been a substitute private prosecutor, a relative might replace him or her in front of the court.

c/ The legal representation of the substitute private prosecutor

I consider it gratuitous that in case of a substitute private prosecutor with a degree in law the legislator formulates a special rule, favoring a narrow circle of professionals, without considering any conclusions regarding law of procedure that may arise from this.

d/ Cases of overtaking representation of prosecution

I disapprove the following cause of denial formulated in Article (b) of Paragraph 1 of Chapter 174: in case of the lack of suspicion of any crime committed, the legislator does not provide the possibility to attempt to validate the rights directly at court, albeit the ponderability of suspecting or not suspecting a crime can hardly be problematic, the result of which may even be as arguable as the establishment of the lack of crime.

As opposed to this, I consider allowing substitute private prosecution gratuitous in the case when prosecution is partially neglected, as in these cases the “laziness” of the authorities or the necessity to correct the decision of the prosecutor do not even emerge as a problem, as the above mentioned act of prosecution may occur only in relation with a more serious crime, regarding the same accused, consequently, the partial neglecting of the prosecution can by no means serve as an assistance to the evasion of being impeached by the court.

I also consider the enforcement of Article (e) of Paragraph 1 of Chapter 53 false, as in this case we cannot talk about the collision between public and private prosecution, but about the standpoint of the prosecutor that changed regarding the legal qualification of the crime that is the subject of prosecution, which also influences how the crime itself is persecuted, which does not necessarily mean that the court and the prosecution disagree with each other’s opinion. Thus it would be a more fitting solution than the regulation in force to modify the second sentence of Paragraph 7 of Chapter 28 as follows: “The prosecutor may withdraw a charge, modify it, or – if he or she considers the crime not to be persecuted by public prosecution – may deny the representation of the prosecution.” With such legislation it would be easy to prevent on the one hand the unwanted consequence of a withdrawn charge that would otherwise prevent the injured to validate

their rights, and on the other, the “abuse” of the institute of substitute private prosecution, which anyway makes no sense in such legal milieu that does not ensure the legal conditions of its applicability.

e/ Informing the injured

I consider it another inconsistency of the regulation in force that it does not pay any attention to prevent the unbridled applicability of the institution. For this, we should only decide whether it is by all means necessary to ensure the possibility of substitute private prosecution – as a chance to correct public prosecution – for an injured who, despite of having been the subject of a crime, did not even lay charges. I think not.

f/ Indictment

Following from the principle of prosecution formulated in Paragraph 1 of Chapter 2, the central element of the procedure of substitute private prosecution is also the prosecution, the institutional form of which in this case is the indictment of the substitute private prosecutor. One of the characteristic elements of this is the explanation of the reasons, “based on which the substitute private prosecutor proposes the conducting of the court procedure in spite of the denial of charges, the abolishment of the investigation or the partial neglecting of the prosecution,” which can be to my way of thinking considered as some kind of retaliation against substitute private prosecution, and not a reasonable condition. Namely, the handing in of the indictment already formulates the fact that the injured did not agree with the decision of the authorities about the case and is not willing to leave it at that. And beyond this, the reason for the lack of concurrence cannot always be defined in an exact way.

g/ The question of accepting and denying indictment

A characteristic phase of the procedure of substitute private prosecution is making the preliminary decision about the acceptance of the handed-in indictment, the central element of which is the system of reasons for denial. More specifically, one should pay attention to the reason for denial defined in Article (d) of Paragraph 2 of Chapter 231 – unlawful charges –, as it makes it not only possible, but obligatory for the court to

examine charges which have not been accepted yet. This is also a redundant solution, beside the regulation of the lack of being entitled to impeach as a sole reason for denial [Article (c), Paragraph 2, Chapter 231].

C/ Concerning practice

a/ The High Court of Justice

Among lawyers, the introduction of substitute private prosecution, which in spite of its premises in law history is still a practically new institute of law, was the greatest burden undoubtedly for the High Court of Justice, as it had to ensure the conditions for its uniform application. Our main forum strove to fulfill this task, as it formulated two provisions of itemized law regarding substitute private prosecution and the College of Criminal Justice formulated an opinion many times as well. Among these, the provision of itemized law Nr. 3/2004 BJE which caused a great stir in professional circles had been abolished by the Constitutional Court, and I held the opinion Nr. 90/2010. BKv. that deals with this institute in the most extensive way in many ways arguable, the original reason for which is to be found, I think, in the chaotic regulations of the institute of law. Namely, in my opinion the College of Criminal Justice undertook the solution of such problems as well, that would be the task of not the exercisers of law, but the legislators.

These include for example qualifying the indictment-denying decision as a provision “of procedural force,” the origin of which we find in the modification of Chapter 267 introduced by Law LI of 2006: the introduction of Articles (j) and (k) of Paragraph 1. This brought about the problem that abolishing the procedure because of unlawful charges or any other deficiencies of the indictment could have meant a free pass for any perpetrator from under the weight of impeachments in the future. The High Court of Justice saw it possible to solve this problem by constituting the notion of procedural and substantial force, albeit in my opinion, this should be solved by the legislator via making it possible to deny the indictment. Of course, I do not object to the differentiation between the procedural and substantial legal effects of force, as this appears in judgmental practice anyway, but to that in light of the above mentioned

standpoint the line between the possible effects of the legal force and its significance seem to be blurred.

b/ Lower-level courts

Other problems of the use of the legal institute cannot be “blamed” only on legislation either. For example, the tenacious insistence of the judgmental practice on the ignorance of the decision-making regarding the acceptance of the indictment can by no means be blamed on the legislator, as it formulates a clear order for those exercising law: they either “accept” or “deny” the initiative for impeachment, which only means the solving of the same problem with the opposite result. A problem obviously not independent from this is the uncertainty appearing while deciding over the processional position of the person concerned with the indictment, who, as a result of this, is mostly being called an accused even in the provision formulated in relation to the denial of the indictment handed in against him or her, the occurrence of which can be considered as something belonging to the category of legal nonsense.

IV. SUGGESTIONS OF THE PAPER

Hereafter, I shall introduce an alternative model for the elimination of the inconsistencies in the regulations in force, using the codification technique of the legislator, to specify my critical observations, as this could be considered as the result of my research work:

The injured

51. § (1) The injured is a natural or legal person, whose right that had been protected from any crime under the burden of culpability was violated or endangered by such a crime.

Substitute private prosecutor

53. § (1) A substitute private prosecutor is an injured, who or which in cases defined by this law represents the prosecution with a prosecutor’s power because of a crime that falls under the competence of the public prosecutor.

(2) The injured may step up as a substitute private prosecutor, if
a/ his or her charges are denied,

b/ the investigation, that was initiated after his or her charges, is abolished,
c/ the impeachment, that had been raised as a result of the investigation initiated after his or her charges, is dropped,
d/ the papers sent for the prosecutor are sent back without taking over the representation of prosecution out of consideration for the ability of the court to establish a crime of public prosecution in a case of private prosecution.

(3) State agencies cannot act as substitute private prosecutors.

(4) The place of the substitute private prosecutor – at the time of his or her death, if it is a natural person, and at the time of its abolishment, if it is a legal person – can be taken over by a relative or a legal successor in thirty days from the occurrence of the event that initiated legal succession, and the appeal does not lie when this is neglected.

The representatives

56. § (4) It is obligatory for a lawyer to represent the substitute private prosecutor.

Legal remedy during investigation

199. § (2) In cases of a denied impeachment defined in Articles (e) and (f) of 174. § (1), and in 175. § (1) and (2), and in cases of an abolished investigation defined in Articles (g), (h) and (j) of 190. § (1), and in 192. § (1) and (2), the injured cannot step up as a substitute private investigator.

(3) In the case of a denied impeachment defined in Article (c) of 175. § (1), and in the case of an abolished investigation defined in Article (d) of 190. § (1), the injured can not step up as a substitute private investigator, if the cause of the denial of impeachment or the abolishment of investigation was the accused being underage or mentally ill.

(4) In the case of a denied impeachment defined in Article (d) of 174. § (1), and in the case of an abolished investigation defined in Article (d) of 190. § (1), the injured can not step up as a substitute private investigator, if the cause of the denial of impeachment or the abolishment of investigation was the death of the accused person.

CHAPTER XXIV

PROCEDURE IN CASE OF SUBSTITUTE PRIVATE PROSECUTION

515/A. § In case the stepping up of the substitute private prosecutor is allowed, the provisions of this law should be applied with the differences presented in this chapter.

Notifying the injured

515/B. § (1) If the prosecutor or the superior prosecutor denied the claim of the injured against the provision denying the impeachment or abolishing the investigation [Article (b) of 199. § (1)] and if the provisions of this law [199. § (2) – (4)] do not exclude the

possibility of it, he or she informs the impeaching injured in his or her decision of denial that in sixty days, the injured may step up in the case of the crime that is the subject of the impeachment as a substitute private prosecutor, by handing in an indictment at the prosecutor's department familiar with the case via his or her legal representative.

(2) In case of dropping the charges, the court informs the injured – who handed in an impeachment because of a crime – about this in fifteen days by sending him or her the declaration of the prosecutor or the copy of the records that include this, with the notice that he or she may take over the representation of the prosecution, dropped by the prosecutor, as a substitute private prosecutor, after handing in a declaration to the court through a legal representative.

(3) In case the prosecutor sends back the records, which were sent to him or her because a crime of public prosecution had been established by the court [Article (a) of 501. § (1)], without taking over the representation of the prosecution, the injured is notified by the court that he or she may step up as a substitute private prosecutor, by handing in an indictment in thirty days, via a legal representative, because of a crime that was deemed ascertainable.

(4) The notification of the injured referred to in paragraphs (1) – (3) should also include the fact that the injured may turn to the judicial service in fifteen days for free legal assistance and for support in legal representation, if his or her financial circumstances does not allow to hire legal representation.

(5) When submitting the request according to paragraph (4), the deadlines defined in paragraphs (1) – (3) start from the publication of the provision brought about regarding that request, about what the injured must be notified.

Knowing the records

515/C. § It must be made available for the injured, who has the right to represent substitute private prosecution, to know the records related to the crime done against him or her, and this must be pointed out to him or her in the notification about the possibility to step up as a substitute private prosecutor.

The indictment

515/D. § (1) The injured who wants to step up as a substitute private prosecutor must hand in an indictment through his or her legal representative to the department of prosecution or court pointed out in the related notification.

(2) The injured turning to the judicial service must notify the court about this within the deadline secured for the handing in of such requests [515/B. § (4)], and no excuse lies when it is neglected.

(3) The indictment must include those pointed out in Articles (a) – (c), (g) and (h) of 217. § (3).

(4) The department of prosecution [515/B. § (1)] sends the indictment together with the records to the court having jurisdiction within eight days.

(5) In case of the announcement of the taking over of prosecution, from the beginning of the approval of the declaration of the injured [515/B. § (2)] the charges of the prosecutor should be considered as the indictment, regarding its parts about the dropped charges.

(6) During the procedure specified in this chapter “indictment” means the charges accepted by the court.

Preliminary court procedure

515/E. § (1) The court may deny or accept the indictment and the declaration including the announcement of taking over prosecution within thirty days after their arrival.

(2) The court may deny the injured to step up as a substitute private prosecutor, if
a/ his or her indictment or declaration were handed in after the deadline provided for this [515/B. § (1) – (3)],

b/ the injured has no legal representative, or his or her request for free legal assistance and for support in legal representation had been denied by the judicial service,

c/ is not entitled to represent the prosecution,

d/ the injured is trying to initiate a criminal procedure, the starting of which is not allowed by the provisions of this law.

(3) No excuses lie after handing in the indictment or the declaration late, if the injured could not have stepped up until the allotted deadline [515/B. § (1) – (3)] because he or she had not received information about this possibility, due to neglecting the notification of authorities about changing the place of his or her residence.

(4) When neither of the reasons included in paragraph (2) apply, the court accepts the injured stepping up as a substitute private prosecutor.

(5) From being accepted to step up as a substitute private prosecutor, the injured is entitled to know the records, and is informed by the court about this via its relevant provision.

Rights of the substitute private prosecutor

515/F. § (1) The substitute private prosecutor exercises the rights of the prosecutor during the court procedure – as this law has no provisions stating otherwise.

(2) The substitute private prosecutor cannot initiate the abolishment of the right of parental supervision of the accused.

(3) The substitute private prosecutor cannot get to know the records that are confined and dealt with in a separate way, even after he or she was authorized.

(4) The substitute private prosecutor or his or her legal representative has the right to make notes during the one-time handing-out of the copies of the records of the case.

Setting the date of the court hearing

515/G. § (1) The court notifies the substitute private prosecutor about the date of the hearing with the warning that if his or her legal representation is abolished during procedure and is not renewed or his or her legal representative does not appear at the court in spite of a formal summons and cannot justify his or her absence previously with a sound reason, his or her omission can be considered as the dropping of charges and the procedure should be abolished.

(2) The substitute private prosecutor must be summoned [279. § (1)] to the court when it is initiated for him or her to bear witness.

People attending the hearing

515/H. § (1) It is obligatory for the legal representative of the substitute private prosecutor to attend the court hearing.

(2) It is obligatory for a defense attorney to attend the court hearing.

The court hearing

515/I. § (1) At court, the legal representative acts on behalf of the substitute private prosecutor.

(2) The legal representative of the substitute private prosecutor may not be questioned as a witness.

(3) The legal representative of the substitute private prosecutor may be fined for his or her disorderly behavior [161. §], but he or she cannot be banned from or turned out of the court. In case the court hearing cannot be continued because of the disorderly behavior of the legal representative, then it is adjourned by the court to his or her expenses, and calls the substitute private prosecutor that under the penalty defined in 515/G. § (1) he or she should take care about his or her own legal representation, and no excuses lie upon its neglect.

(4) It does not lie to extend the charges.

(5) The dropping of the charges must not be justified.

Undertaking criminal expenses

515/J. § (1) If the court finds the accused guilty, they obligate the accused to a justified extent to pay the disbursements of the substitute private prosecutor and the disbursements and fees of the legal representative for the substitute private prosecutor.

(2) In case of the accused being acquitted, or the procedure being abolished, the substitute private prosecutor should bear the part of the judicial costs defined in 74. § (1) that arose during the litigation of the charges represented by him or her after stepping up as prosecutor, and also the disbursements of the accused as defined, the disbursements and fees of the defense of the accused not paid in advance, which should be paid for the accused.

(3) In case of many substitute private prosecutors stepping up together, the substitute private prosecutors should be obliged individually to undertake the judicial costs, except when it cannot be divided, in which case a joint obligation is in force.

Declaration of appeal

515/K. § The substitute private prosecutor can only lodge an appeal against the accused.

Duties of the court

515/L. § (1) In case of an appeal the court presents the records directly to the secondary court.

(2) The court sends its final decisive judgment to the prosecutor that previously had been involved in the case.

Secondary court procedure

515/M. § (1) The secondary court summons the legal representative of the substitute private prosecutor to the public meeting, and notifies the substitute private prosecutor about it.

(2) The secondary court summons the legal representative of the substitute private prosecutor to the hearing, and notifies the substitute private prosecutor about it.

(3) The substitute private prosecutor can only lodge an appeal related to the decision of the secondary court against the accused.

(4) If there is no appeal against the decisive judgment by the primary court, the substitute private prosecutor can only lodge an appeal against the decision of the secondary court regarding the acquittal of the accused or the abolishment of the procedure.

(5) In case of an appeal, the secondary court presents the records directly to the third-level court.

Third-level court procedure

515/N. § The third level court summons the legal representative of the substitute private prosecutor to the public meeting, and notifies the substitute private prosecutor about the public meeting.

Moving for a new trial

515/O. § The substitute private prosecutor can only move for a new trial in case the accused is acquitted or the procedure is abolished.

Motion for revision

515/P. § The substitute private prosecutor has a right to motion for revision only against an acquitted accused, or when the procedure is abolished.

Military criminal procedure

515/K. § In the case of a military crime, a legal person cannot step up as an injured substitute private prosecutor.

Procedure against an absent accused

515/S. § The substitute private prosecutor cannot initiate a court procedure against an accused of unknown residence.

Resigning from the hearing

515/T. § The substitute private prosecutor cannot initiate the conduct of a procedure based on the calling off of a hearing.

Procedure in the case of individuals with the right of immunity

515/Z. § (1) The injured cannot step up as a substitute private prosecutor against people fulfilling public functions that are defined in a separate law.

(2) In case of the abolishment of the functions mentioned in paragraph (1), the deadline for handing in the indictment and the declaration about taking over the representation of prosecution [515/B. § (1)–(3)] should be calculated from the day of abolishment.

V. SUMMARIZING ASSESSMENTS

My suggestions regarding the modifications of the above mentioned Chapter – just as my observations of criticism involving these – are naturally arguable. But it is a fact that according to a national research in 2009, in the years 2007-2008 the courts established the criminal responsibility of at least 51 accused who would have, by all probability, irrevocably escaped this, if it were for the monopoly of prosecutors in bringing charges. This had happened seven times in Szabolcs-Szatmár-Bereg county during seven years, so once a year on average. But we also have an example for when the prosecutor took over the representation of prosecution only from the substitute private prosecutor in a procedure that started with an indictment handed in because of the crime of robbery of a major sum by an accessory of a group, and the crime of violating personal freedom by

an accessory of a group, torturing the injured out of felonious reasons, as the result of which the court validly sentenced the accused to eight years in prison against whom the investigation previously initiated – based on the same crimes – had been abolished by a provision of the county prosecution – which had also been found justified by the High Court of Justice – on the grounds of the II. Development of Article (c) of 190. § (1) [Provisions B. 1702/2003/89 of the County Court of Borsod-Abaúj-Zemplén and Bf. I. 5/2005/6. of the Court of Appeal of Debrecen]. All this quite convincingly justifies the validity of the institute of substitute private prosecution in the 21st century, the guaranteed significance of which could be questioned only by out-of-date regulations.

VI. LIST OF MAIN PUBLICATIONS

- 1/ A hitelezési csalás néhány kérdéséről. *Bírák Lapja* 1994/2. sz. 130-133. o.
- 2/ A kárpótlási jegyek felvásárlásával megvalósított csalással okozott kár megállapításáról. *Bírák Lapja* 1996/3-4. sz. 216-218. o.
- 3/ A szakértői vélemény bizonyító ereje. *Belügyi Szemle* 1997/4. sz. 93-96. o.
- 4/ A felismerésre bemutatás szabályainak jelentősége a nyomozás eredményének bírói értékelésekor. *Belügyi Szemle* 1997/9. sz. 104-107. o.
- 5/ A bíróság elé állítás egy kollégiumi vizsgálat tükrében. *Bírák Lapja* 2001/2. sz. 33-38. o.
- 6/ Az idegenrendészeti kényszerintézkedések bírósági hatáskörbe tartozó intézésének kérdései. *Bírák Lapja* 2002/2. sz. 67-71. o.
- 7/ Bírósági tájékoztatási rendszerünk fogyatékoságai egy konkrét ügy sajtóvisszhangjának tükrében. *Bírák Lapja* 2005/1. sz. 97-106. o.
- 8/ Az elővezetés végrehajtásának problémái bírói és rendőri szemszögből [társszerző] *Belügyi Szemle* 2005/2. sz. 87-99. o.
- 9/ Az uzsorásokkal szembeni büntetőjogi fellépés [társszerző] *Belügyi Szemle* 2006/2. sz. 127-139. o.
- 10/ Gyilkosa köztünk él. *Belügyi Szemle* 2006/5. sz. 58-66. o.
- 11/ Üres garancia – a tanú figyelmeztetésének gyakorlati kérdései. *Rendészeti Szemle* 2008/2. sz. 47-59. o.
- 12/ A mobiltelefon-híváslisták felhasználásának bizonyítási kérdései. *Rendészeti Szemle* 2008/10. sz. 116-126. o.

- 13/ Megjegyzések a számítógépes bűncselekmények hatályos szabályozásához [társszerző] *Rendészeti Szemle* 2009/5. sz. 3-11. o.
- 14/ Megjegyzések az indokolási kötelezettség megsértésének következményeit érintő törvénymódosításhoz. *Bűnügyi Szemle* 2009/2. sz. 75-81. o.
- 15/ Tárgyalás vádlott nélkül. *Bűnügyi Szemle* 2010/2. sz. 75-80. o.
- 16/ A tanúbizonyítás dilemmái egy gyilkosság tükrében. *Belügyi Szemle* 2010/5. sz. 49-56. o.
- 17/ A pótmagánvád a büntető perrendtartásainkban. *Belügyi Szemle*, 2011, *under publication*.
- 18/ The right of the injured to represent prosecution instead of the public prosecutor in the Hungarian law of criminal procedure. *The juridical current journal, Romania, IX. évf. 45. szám*, 2011, *under publication*.
- 19/ A pótmagánvád intézményének szabályozása – de lege lata és de lege ferenda. *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2011, *under publication*.
- 20/ Ki lesz a bírójuk? *Belügyi Szemle*, 2011, *under publication*.